

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رشد و تکامل و

یادگیری حرکتی

گروه علوم انسانی

مصوب سیصدوسی و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۱۹

بسمه الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رشد و تکامل و یادگیری حرکتی

گروه : علوم انسانی

کمیته تخصصی :

رشته : تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش

گرایش :

رشد و تکامل و یادگیری حرکتی

کدرشته :

دوره : دکتری

شورای عالی برنامه ریزی در سیصد و سی و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۱۹
براساس طرح دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رشد و تکامل و یادگیری
حرکتی که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این
دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب
کرد و مقرر میدارد :

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رشد و تکامل
و یادگیری حرکتی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که
مشخصات زیر را دارند لازم الاجراست .

الف : دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره
می شوند .

ب : مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین تأسیس
می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی می باشند .

ج : مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع
ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند .

ماده ۲) از تاریخ ۱۳۷۵/۱۲/۱۹ کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات
آموزشی در زمینه دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رشد و تکامل و یادگیری حرکتی
در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند
و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره
را دایره برنامه جدید را اجرا نمایند .

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره دکتری تربیت بدنی و علوم
ورزشی گرایش رشد و تکامل و یادگیری حرکتی در سه فصل جهت اجراء وزارت فرهنگ و
آموزش عالی ابلاغ می شود .

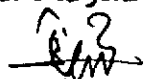
رأی صادره سیصد و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۱۹
درخصوص برنامه آموزشی دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رشد و تکامل
ویادگیری حرکتی

(۱) برنامه آموزشی دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رشد
و تکامل ویادگیری حرکتی که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود
با اکثریت آراء به تصویب رسید.

(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجراست.

رأی صادره سیصد و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۱۹
درمورد برنامه آموزشی دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رشد و تکامل
ویادگیری حرکتی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

مورد تأیید است.

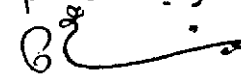
دکتر علی شریعتمداری

رئیس گروه علوم انسانی

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت اجرا ابلاغ
می شود.

دکتر سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

فصل اول

مشخصات کلی دوره دکتری تربیت بدنی

و علوم ورزشی

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل اول

مشخصات کلی دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی

مقدمه:

تربیت بدنی و علوم ورزشی مجموعه‌ای از دانش‌های بشری است که رابطه تنگاتنگی با سایر علوم به ویژه علوم پایه، علوم انسانی و علوم اجتماعی داشته و از طریق حرکت جریان رشد را در ابعاد جسمانی، روانی و اجتماعی انسان تسهیل و هم‌آهنگ کرده و به شکوفائی و تکوین استعدادهاى مطلوب کمک می‌کند.

این علم نه فقط به عنوان یک وسیله مهم تربیتی مورد توجه فلاسفه آموزش و پرورش بوده بلکه به عنوان ابزار کمکی ارزنده‌ای در مراحل مختلف رشد کودکان، پیشگیری و درمان بسیاری از آسیب‌های بدنی و اختلالات روانی و مشکلات اجتماعی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱- تعریف و هدف:

تربیت بدنی و علوم ورزشی از جمله نظامهای علمی و دانشگاهی است که موضوع حرکت را به عنوان محور اصلی مورد توجه قرار داده و به تعلیم و تتبع در رابطه با ابعاد وجودی انسان کسه با سلامتی جسمی و روانی افراد جامعه سروکار دارد می‌پردازد. علم مذکور همچنین از دست آوردهای سایر علوم و معارف انسانی که به نحوی با آن رشته مرتبط است بهره گرفته و نتایج آنها در زمینه‌های آموزشی و پژوهشی مورد استفاده قرار می‌دهد. هدف از تاسیس این دوره تربیت افراد متعهد و متخصص در تربیت بدنی و علوم ورزشی است، بنحوی که بتوانند به آموزش، تحقیق و پژوهش، برنامه ریزی، اجراء، راهنمایی و نظارت، ارزیابی و تجزیه و تحلیل مشکلات و ارائه راه حل مسائل این رشته از علوم بپردازند. و با نوآوری در زمینه‌های علمی و تحقیقی در پیشرفت

و گسترش مرزهای دانش در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی گام‌های موثری بردارند.

۲- طول دوره و شکل نظام :

دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی برابر مصوبات برنامه دکتری وزارت فرهنگ و آموزش عالی به دو مرحله آموزشی و پژوهشی تقسیم می‌شود که برای دانشجویان تمام وقت بین ۳ الی ۴ سال بطول می‌انجامد . مرحله آموزشی ۴ نیمسال بوده و دانشجو پس از گذراندن این دوره و نیز موفقیت در امتحان جامع مرحله پژوهشی خود را آغاز می‌کند .

دروس این دوره عمدتاً " جنبه نظری و پژوهشی دارد . طول هر نیمسال تحصیلی ۱۷ هفته آموزش کامل است . هر واحد درس نظری به مدت ۱۷ ساعت و هر واحد درس عملی به مدت ۳۴ ساعت خواهد بود . دانشجویانی می‌توانند در آزمون ورودی این دوره شرکت کنند که دارای مدارک کارشناسی ارشد (داخل یا خارج) در یکی از گرایش‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی باشند .

۳- واحدهای درسی

واحدهای درسی مراحل آموزشی و پژوهشی دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی

مشمول بر ۵۰ واحد نیمسال به شرح ذیل می‌باشد :

- دروس اصلی و تخصصی ۲۰ واحد

- دروس انتخابی ۱۰ واحد

- رساله ۲۰ واحد

جمع ۵۰ واحد

دروس کمبود : دانشجویانی که در دوره کارشناسی ارشد خود تعداد واحدهای لازم درسی مربوطه را نگذرانده باشند ، با تصویب گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده موظفند واحدهای

کمبود خود را در مرحله آموزشی جبران نمایند .

۴- گرایش ها

دوره دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی دارای گرایش‌های مختلفی است . برخی از این

گرایش‌ها به شرح ذیل می‌باشند :

الف - فیزیولوژی ورزش

ب - مدیریت و برنامه ریزی تربیت بدنی

ج - رشد و تکامل و یادگیری حرکتی

د - حرکت شناسی و بیومکانیک ورزشی

ه - تاریخ و فلسفه تربیت بدنی

در این مجموعه دروس و برنامه ۳ گرایش نخست بصورت تفکیک در جدول مربوطه ارائه شده

است .

دروس اصلی و تخصصی گرایش رشد و تکامل و یادگیری حرکتی

سختنار سازمان ارائه درس	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
-	۵۱	۵۱	۱۰۲	۳	مبانی عصبی حرکات انسانی	۴۶
-	۵۱	۵۱	۱۰۲	۳	فیزیولوژی رفتار حرکتی انسان	۴۷
-	۵۱	۵۱	۱۰۲	۳	رشد و تکامل جسمانی (پس از تولد)	۴۸
-	۵۱	۵۱	۱۰۲	۳	حافظه، یادگیری و فرایندهای ادراکی	۴۹
-	۵۱	۵۱	۱۰۲	۳	رشد و تکامل حرکتی پیشرفته	۵۰
-	۵۱	۵۱	۱۰۲	۳	کنترل و یادگیری حرکتی پیشرفته	۵۱
-	۲۴	۲۴	۴۸	۲	سمینار پیشرفته	۵۲
				۲۰		جمع

درس انتخابی گرایش رشد و تکامل و یادگیری حرکتی*

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			بیشترین بازمان ارائه درس
			جمع	نظری	عملی	
۵۳	آناتومی تکاملی انسان	۲	۲۴	۲۴	-	
۵۴	انگیزش و یادگیری	۲	۲۴	۲۴	-	
۵۵	روانشناسی یادگیری	۲	۲۴	۲۴	-	
۵۶	نظریه‌های رشد	۲	۲۴	۲۴	-	
۵۷	نظریه‌ها و مدل‌های یادگیری	۲	۲۴	۲۴	-	
۵۸	تغذیه و رشد	۲	۲۴	۲۴	-	
۵۹	تجزیه و تحلیل مکانیکی مهارت‌های حرکتی	۲	۲۴	۲۴	-	
۶۰	سایر گرایش‌های تربیت بدنی	۴	۶۸	۶۸	-	
۶۱	روش تحقیق * *	۲	۲۴	۲۴	-	
۶۲	کاربرد و برنامه ریزی کامپیوتر	۲	۲۴	۲۴	-	
۶۳	روانشناسی فیزیولوژیک	۲	۲۴	۲۴	-	
۶۴	زبان خارجی * *	۲	۲۴	۲۴	-	
۶۵	تربیت بدنی و اختلالات یادگیری	۲	۲۴	۲۴	-	
۶۶	تربیت بدنی و اختلالات یادگیری	۲	۲۴	۲۴	-	
۶۷	حرکت درمانی معلولین جسمی و حرکتی	۲	۲۴	۲۴	-	
۶۸	کشش‌های ذهنی و مهارت‌های حرکتی	۲	۲۴	۲۴	-	
جمع		۱۰				

* دانشجویان این گرایش موظفند ۱۰ واحد از دروس این جدول را که دانشکده یا گروه آموزشی ارائه می‌کنند با مشورت استاد راهنما انتخاب و با موفقیت بگذرانند .

* * کلیه دانشجویان موظفند این واحد را انتخاب و با موفقیت بگذرانند .

سر فصل دروس اختصاصی مربوط به گرایش
رشد و تکامل و یادگیری حرکتی

مبانی عمیقی حرکات انسان

کد : ۴۴

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی دانشجویان با ساخت و عمل دستگاه عصبی مرکزی در کنترل اعمال

حرکتی

سرفصل درس : ۵۱ ساعت

- مقدمه‌ای بر آناتومی و بافت شناسی مغز (شناسایی قسمت‌های مختلف مغز و

نورونهای عصبی ، راههای حرکتی هرمی و خارج هرمی و مخچه)

- توضیح مفصلتری درباره راه حرکتی هرمی (شامل آناتومی آن و توضیح عمل آن

و نقش این راه در حرکات بدن)

- توضیح مفصلتری درباره راه حرکتی خارج هرمی (شامل شناخت اجزای آن و نقش

آن در کنترل حرکات و وضعیت بدن)

- نقش نخاع در حرکات بدن

- نقش مخچه در حرکات بدن

- کنترل قشر مغز در حرکات

- برقراری طرحهای حرکتی سریع

- چگونگی بروز فعالیت حرکتی ارادی

- نظریه‌های مختلف سازماندهی و کنترل حرکات

رفتار حرکتی انسان (از دیدگاه فیزیولوژیک)

کد: ۴۷

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روانشناسی فیزیولوژیک

هدف درس: هدف از این درس آشنا نمودن دانشجویان با یادگیری، تکامل، و کنترل رفتارهای حرکتی پیشرفته با توجه به زیر ساخت فیزیولوژیکی آنها برای پی بردن به

مکانیسم های درگیر است.

سرفصل دروس: (۵۱ ساعت)

- نقش حواس (بینایی، لامسه، شنوایی) در سازمان بندی رفتارهای حرکتی

- فرایندهای حسی

- برگه های لمسی، شنوایی و بینایی

- حس تعادل و حرکت

- رابطه چشم و حرکت

- ادراک و حرکت

- هیجان و نقش آن در سازمان بندی رفتارهای

حرکتی

- سازمان بندی ادراک و رابطه آن با حرکت

- تعریف هیجان

- تکامل ادراکی (کودکی، نوجوانی، جوانی، بزرگسالی)

- انواع هیجان ها

- ادراک فاصله و عمق

- انگیزه و هیجان

- ادراک کل

- نقش هورمون ها در ایجاد

- یادگیری ادراکی

و کنترل هیجان

- رفتار ادراکی - حرکتی

رشد و تکامل جسمانی پس از تولد

کد : ۲۸

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : -

هدف : در این درس دانشجویان با کلیاتی در خصوص رشد و نمو و شکل‌گیری دستگاه‌های

مختلف بدن آشنا می‌شود و عواملی را که بر روی آنها اثر می‌گذارد بررسی

می‌نماید .

سرفصل درس : ۵۱ ساعت :

- اصول بیولوژی رشد و نمو

- علم ژنتیک و رشد و نمو انسان

- عوامل محیطی و رشد و نمو

- رشد و نمو سیستم عصبی

- رشد و نمو گردش خون

- رشد و نمو تنفسی

- رشد و نمو عضلانی

- رشد و نمو استخوانی

- رشد و نمو بینایی

- رشد و نمو حرکتی

- رشد و نمو غدد

- نقش هورمون‌ها در رشد و نمو

- آنترپومتری/اندازه‌گیری قد و وزن ، کارت تندرستی

حافظه ، یادگیری و فرایندهای ادراکی

کد : ۴۹

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : —

هدف : آشنائی دانشجویان با اساس فیزیولوژیکی حافظه و اهمیت هر یک از بخشهای دستگاه عصبی مرکزی ، فرایندهای کنترل و انواع حافظه و نقش آن در یادگیری

بویژه یادگیری ادراکی - حرکتی .

سرفصل درس : ۵۱ ساعت

- افکار ، حافظه ، یادگیری و خودآگاهی

- حافظه و انواع آن

- اساس فیزیولوژیک حافظه

- نقش قسمت‌های ویژه مغز در روند حافظه

- اعمال فکری مغز و جنبه‌های فکری کنترل حرکتی

- فرایندکنترلی در حافظه (ذخیره سازی ، سازماندهی ، یادآوری اطلاعات)

- از دست رفتن اطلاعات در حافظه یا فراموشی ، بوسیله ایجاد ضایعه در رد یا تداخل

- یادگیری و نقش حافظه در آن

- پردازش اطلاعات در یادگیری ادراکی حرکتی

- کاربرد مدل پردازش اطلاعات در مسائل یادگیری و اجرای حرکتی

رشد و تکامل حرکتی پیشرفته

تعداد واحد : ۳ واحد

کد : ۵۵

نوع واحد : نظری

هدف از دروس : آشنائی و شناخت فرایندهای رشد و توسعه حرکات انسان

سرفصل درس : (۵۱ ساعت)

- بررسی رفتار حسی و حرکتی از تشکیل نطفه تا هنگام تولد - رفتار حرکتی جنینی و ویژه گیهای

آنها

- بررسی نظریه های مختلف رشد و توسعه حرکات نوزادان از دیدگاه بالدوین پیازه برونسرو

پردازش اطلاعات

- بررسی و مطالعه چگونگی ارتباط رشد در ابعاد مختلف (جسمی ، عاطفی ، شناختی و حرکتی)

- بررسی سیر تحول حرکات غریزی (رفلکس) و چگونگی فرایند توسعه حرکات ارادی و کنترل شده

- بررسی چگونگی رشد و توسعه شناختی و هوش و ارتباط آن با دستگاه عمیق و حرکات ارادی

- نقش و اثر توسعه حس بینائی و نظریه های مربوط به هم آهنگی و کنترل حرکات بین اندامی

و چند اندامی

- تحلیل رفتاری هوش و رابطه آن با توسعه و رشد حرکات اولیه و پایه در کودکان

- بررسی عوامل موثر بر رشد و تکامل حرکتی از تولد تا ۶ سالگی

- رشد و توسعه حرکتی کودکان ۶ تا ۱۲ ساله

- یادگیری و ارتباط آن با رشد و تکامل ادراکی - حرکتی

- بررسی رشد و تکامل الگوهای حرکتی پایه و بنیادی در کودکان

- بررسی و مطالعه تعادل حرکتی و هوشیاری جسمی در کودکان

- بررسی و مطالعه آزمون های توانائی های ادراکی - حرکتی کودکان

کنترل و یادگیری حرکتی پیشرفته

کد : ۵۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : روانشناسی تربیتی - یادگیری حرکتی مقدماتی

هدف : آشنائی دانشجویان با شیوه‌های مختلف کنترل و عوامل اثر گزار روی یادگیری

مهارت‌های ورزشی و حرکتی و نحوه کاربرد آنها در موقعیت‌ها و شرایط

مختلف آموزشی است .

سرفصل درس : (۵۱ ساعت)

- توصیف و بنیان رشته مورد مطالعه

- روشهای علمی و کنترل حرکتی

- روش مطالعه رفتار حرکتی

- فرآوردن اطلاعات و دستگاههای حافظه

- توجه و عملکرد

- روشهای کنترل حرکتی ۱ : کمکهای حسی به کنترل حرکتی

- روشهای کنترل حرکتی ۲ : کمکهای مرکزی به کنترل حرکتی

- برنامه‌های حرکتی

- قوانین حرکت ساده

- اختلافات فردی و توانائی‌ها

- یادگیری حرکتی : مفاهیم بنیادی و روشهای تحقیق

- شرایط تمرین

- بازخورد و آگاهی از نتایج

- حافظه حرکتی و نگهداری

- فرایندهای یادگیری

سیمنار پیشرفته

کد : ۵۲

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروس اصلی تخصصی

هدف : آشنائی دانشجویان با منابع ، مواخذ و آخرین دستاوردهای علمی مورد نظر، ارائه

کنفرانس و نقد و بررسی مطالب

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

- ارائه کنفرانس و بحث و تبادل نظر در زمینه آخرین دستاوردهای علمی در رابطه با مباحثی

عصبی حرکات انسانی

- ارائه کنفرانس و بحث و تبادل نظر در زمینه آخرین دستاوردهای علمی در رابطه با

فیزیولوژی رفتار انسانی

- ارائه کنفرانس و بحث و تبادل نظر در زمینه آخرین یافته‌های علمی مربوط به حافظه ،

یادگیری و فرآیندهای ادراکی انسان

- ارائه کنفرانس و بحث و تبادل نظر در زمینه آخرین یافته‌های علمی مربوط به کنترل و

یادگیری

